

י"ג אלול תשפ"ו
26 אוגוסט 2026

נייר עמדה מקצועי מספר 09/2026 - רשות המיסים

בתחום - מס ערך מוסף

בנושא: החבות במע"מ בשל עסקאות ניכיון שיקים

כללי

תכליתם המרכזית של גופים חוץ-בנקאיים היא להציע חלופות למערכת הבנקאית המסורתית וליצור תחרות במערכת הפיננסית. גופים אלה מבצעים, בין היתר, ניכיון שיקים, שהוא פעולה של המרה למזומן של שיק עם מועד פירעון עתידי בתמורה לעמלה.

נייר עמדה זה בא להבהיר את עמדת רשות המיסים לעניין סיווג עסקה של ניכיון שקים על פי חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן: "חוק מע"מ").

עמדת רשות המיסים

כפי שיפורט להלן, עסקת ניכיון שיקים מהווה עסקת מכר החייבת במע"מ בשיעור מלא. ויובהר כי אין מדובר בעסקת הלוואה ובהתאם, הפטור ממס הקבוע בסעיף 31(5) לחוק מע"מ, שעניינו ב"הפקדת כסף מאת עוסק במוסד כספי או מתן הלוואה מאת עוסק למוסד כספי", אינו חל.

החוב במס על פי חוק מע"מ

על פי סעיף 1 לחוק מע"מ, מכירת "נכס", המוגדר כ"טובין או מקרקעין", על ידי עוסק במהלך עסקו מהווה "עסקה" החייבת במע"מ. הגדרת "טובין" בסעיף 1 לחוק מע"מ ממעטת, בין היתר, מסמכים סחירים.

על פי סעיף 1 לפקודת השטרות [נוסח חדש] שיק נכלל בהגדרת "שטר". כמו כן, בסעיף 7 לפקודה זו נקבע כי כל שטר הוא סחיר למעט אם נכתב עליו שהוא אסור להעברה.

בפסיקה נקבע כי ניכיון שיקים מהווה עסקת מכר בה הממכר הוא השיק וכי העוסק בניכיון שיקים רוכש שיק מאת בעליו (בג"ץ 5305/10 דוד אביגדור ניהול בע"מ נ' שר האוצר [פורסם בנבו] (5.12.2010), פס' 6).

על מנת להטיל מע"מ על מכירת מסמכים סחירים, נקבע בסעיף 19(ב) לחוק מע"מ הסדר ספציפי לגבי מי שעוסק ברכישה ומכירה של ניירות ערך או של מסמכים סחירים, כך שמכירתם, קבלת דמי פרעונם או פדיונם, לפי העניין, תיחשב כאילו הייתה שירות תיווך.

נוסח סעיף 19(ב) לחוק מע"מ קובע כדלקמן:

"עוסק שעסקו מכירת ניירות ערך או מסמכים סחירים אחרים, לרבות רכישתם של ניירות ערך ומסמכים כאמור לשם קבלת דמי פרעונם או פדיונם, או שעסקו במכירת מטבע חוץ, יראו את המכירה או קבלת הפרעון או הפדיון כשירות תיווך שעושה העוסק בין מי שמכר לו אותם לבין מי שקנה אותם ממנו או פרע או פדה אותם".

בהתאם לסעיף 9(ב) לחוק מע"מ, מחיר העסקה לעניין מכירת מסמכים סחירים הוא ההפרש שבין מחיר מכירתם לבין מחיר רכישתם, כדלקמן:

"מחירן של עסקאות שרואים אותן על פי סעיף 19(ב) כמתן שירות הוא ההפרש בין סך כל מחיר הרכישה של ניירות הערך, המסמכים או מטבע החוץ נושאי העסקאות בתקופת דו"ח פלונית לבין סך כל מחיר מכירתם באותה תקופת דו"ח; לענין זה יראו את סכום הפרעון או הפדיון של מסמכים כמחיר מכירתם."

כאמור לעיל, שיק אשר סחירותו אינה מוגבלת, מהווה מסמך סחיר, ולכן סעיפים 19(ב) ו- 9(ב) לחוק מע"מ חלים על ניכיון שיקים. משכך, עסקת ניכיון שיקים מהווה עסקת מכר החבה במע"מ בשיעור מלא.

יובהר, כי נייר עמדה זה מתייחס אך ורק לסיווג עסקת ניכיון שקים לעניין חוק מע"מ.

בכל שאלה הנוגעת ליישום הוראותיו של נייר עמדה זה, ניתן לפנות במכתב אלקטרוני למחלקת מע"מ בחטיבה המקצועית.

בברכה,

רשות המיסים בישראל